ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Μια ξεχασμένη ιστορία του Νοέμβρη

Γράφει η **Μαριάννα Τζιαντζή**

Στην εκδήλωση για το Πολυτεχνείο το Σάββατο 14 Νοέμβρη, στο «Υδραγωγείο», τη φιλόξενη Εργατική Λέσχη της Νέας Ιωνίας, αναφερθήκαμε μεταξύ άλλων στη στάση των ανθρώπων των γραμμάτων και της τέχνης στα χρόνια της δικτατορίας. Ως καλεσμένη, μετέφερα μια εμπειρία από δεύτερο χέρι, δηλαδή το πώς η **Έλλη Αλεξίου** άνοιγε την αγκαλιά της στους νέους της ΚΝΕ που την επισκέπτονταν ζητώντας να υπογράψει ένα κείμενο συμπαράστασης στους φοιτητές. Χωρίς να ρωτά ποιοι είστε εσείς και ποιος σας στέλνει. Μάλιστα, παρότρυνε τον **Μάρκο Αυγέρη,** με τον οποίο συγκατοικούσε, να υπογράψει. Το ίδιο θερμός ήταν και ο **Γιάννης Ρίτσος.**

Θυμήθηκα μια δική μου ανάλογη εμπειρία. Τον Φεβρουάριο του 1973, όταν η αστυνομία είχε εισβάλει στο προαύλιο του Πολυτεχνείου (και ακολούθησε η «δίκη των 11»), κάποιος

ομότιμος καθηγητής της Αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ συνέταξε ένα κείμενο υπεράσπισης του ασύλου με σκοπό να το υπογράψουν συνταξιούχοι καθηγητές του ιδρύματος. Τη διακίνηση αυτού του κειμένου αναλάβαμε δύο φοιτήτριες κι ένας φοιτητής, η Τασούλα Λαζαρίδου, ο Σπύρος Φράγκος κι εγώ, ενώ το συντονισμό της αποστολής είχε ο Φώτης Προβατάς. Οι 4-5 ομότιμοι στους οποίους θα απευθυνόμασταν είχαν ενημερωθεί τηλεφωνικά για την επίσκεψή μας από τον συνάδελφό τους συντάκτη της επιστολής.

Παγερή ήταν η υποδοχή μας από τον Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα στο σπίτι του, ένα τριώροφο αρχοντικό στην οδό Κριεζώτου, στο Σύνταγμα. Μας ανέβασαν σε ένα υπερώο όπου σε απόσταση ασφαλείας στεκόταν ο πρώην καθηγητής του μαθήματος της Ζωγραφικής στη σχολή. Πίσω από τους τρεις επισκέπτες, πλάι στην πόρτα, στεκόταν κάποιος άγνωστος, κάτι σαν μπάτλερ ή άγρυπνος φρουρός με τα χέρια διπλωμένα στο ύψος του στήθους του. Εμείς όρθιοι, τρακαρισμένοι – δεν μας ζητήθηκε καν να καθίσουμε. Θυμάμαι πολύ καλά το πόσο ανεπιθύμητοι νιώσαμε. Σαν ανεπιθύμητοι εισβολείς. Ο διάσημος ζωγράφος δεν υπέγραψε, θα είχε τους λόγους του, προφανώς δεν πίστευε στις συλλογικές απαντήσεις του.

Χειμώνας, κρύο, βροχή, πήγαμε με ταξί σε άλλα δυο σπίτια, στο Παγκράτι και στο Παλαιό Ψυχικό. Εκεί τουλάχιστον, οι ομότιμοι μας επέτρεψαν να καθίσουμε. Ουδείς υπέγραψε.

Η αποστολή μας απέτυχε. Από τους τέσσερις συντελεστές της επιχείρησης, οι δύο, η Τασούλα και ο Σπύρος δεν ζουν πια.

Κατά την προφορική αφήγηση αυτής της ιστορίας στη φιλόξενη λέσχη της Νέας Ιωνίας έκανα ένα βαρύ σφάλμα, είπα, αντί Χατζηκυριάκος-Γκίκας, «Εγγονόπουλος». Και οι δύο είχαν διατελέσει καθηγητές στην Αρχιτεκτονική, όμως ο πρώτος είχε συνταξιοδοτηθεί ενώ ο δεύτερος ήταν τότε ενεργός, τον είχα καθηγητή μου. Λυπάμαι και ντρέπομαι που τους μπέρδεψα. Τη στιγμή μάλιστα που εκείνα τα χρόνια μάς εμψύχωνε ο «Μπολιβάρ», όπως συνέβαινε με το εμβληματικό αυτό ποίημα στα χρόνια της Κατοχής.